

2
Quatuor p[er]sonas

non non daret gnauuz felinoe p

meo vero [unclear]

Inc. 63

→ r. mis p[er] d[omi]nos m[er]it[is]

Quatuor p[er]sonas
non non daret gnauuz felinoe p
meo vero [unclear]

De ingenuis moribus: liberalibusq;
studiis: et de liberis educandis: per
clarissimum uirum Petrum paulum
Vergerium iustinopolitanum: ad
Vbertinum de carraria Incipit

Ranciscus senior auus tuus: cuius
ut extant plurime res magnifice
geste: ita & multa passim sapiēter
ab eo dicta memorātur: dicere ut
accepimus Vbertine solebat: tria
esse: i quibus bene consulere suis liberis parētes:
ut facile possent: ita iure: meritoq; tenerentur.
Primum: uti honestis illos nominibus appellent.
Nā est ut in re parui momēti: non parua iactu-
ra in decorō nominis appellationem sortitū esse:
in quo quidem solēt errare plerumq; nonnulli:
dum leuitate quadā: aut ipsi nouorum nominū
auctores haberi uolūt: aut si qua a suis maiori-
bus acceperūt: tanq; gētile patrimoniu ad poste-
ros certa fide trāsmittūt. Alter: ut in egregiis
urbibus eos statuunt. nam amplitudo splendorq;
patrie plurimū ualet: cum ad opes & gloriam
tū ad id quod tercio loco constituebatur ab illo
etiam dicitur a nobis. Quamq; in hoc plerumq;
eueniat quod Themistocles cū esset atheniensis

Capitulum biniuolentia
ab Vbertino: suis lau-
dando maiores.

Tria sunt ex quibus
quis filius a suo
parente exherede
dari non debet

1. bonū nome
2. egregia uob
3. ars honesta

Na. quantum ualeat
splendor patrie

*No refert: an quis
sit ortus ab urbe ege-
ria aut ignobili pos-
tea sit & teneret
amici bene instituti*

*Hec sunt firmiores
opes a parentibus fi-
lius prestandas*

*Mutare sibi nomen &
transfere domicilium
unicuique licet*

*In adolescentia hec sunt
observanda de menti
imprimenda fundamenta
sunt boni mores*

^{hominis}
Seriphio ^{hominis} quidam in contentione respondit: dum
ille non uirtute propria: sed patrie gloriosum
factum eum contenderet: Neque enim inquit is
uel tu si atheniensis esses: clarus extitisses: aut
ego si Seriphius essem ignobilis. ^{praeclaris} Tercium autem
erat: uti bonis artibus eos erudirent: ^{praeclaris} preclare
omnia: ut in omni genere rerum prudentissimus
sui temporis et erat, et habebat: sed postremum
illud preter cetera commodissime. neque ullas fir-
miores opes: aut certiora presidia uite parare
filiis genitores possunt: quod si eos exhibeant honel-
tis artibus: & liberalibus disciplinis instructos:
quibus rebus preediti: & obscura sue gentis no-
mina: & humiles patrias attollere: atque illustra-
re consueuerunt. Nam & mutare sibi nomen: dum
id sine fraude fiat: unicuique per leges licet: et trans-
ferre domicilium nemo prohibet. ^{bonis} Artibus uero bo-
nis nisi quis ab adolescentia fuerit institutus: aut si
peruersis infectus extiterit: non facile de se speret
posse: aut has abiicere: aut continuo illas sibi pa-
rare. ^{bonis} Iacienda sunt igitur in hac etate: fundamen-
ta bene uiuendi: & conformandus ad uirtutem
animus: dum tener est: et facilis quamlibet im-
pressionem admittit: que ut nunc erit ita & in
reliqua uita semper seruabitur: Verum cum omnes
homines deceat: pariter quidem in primis esse

*Sep a
amici
qui q
artibus
mi debet*

*Ad bonas
res & p
studia o
psum te*

^{talibus vacantes sancte et honeste} eos qui recte erudire suos liberos studeant: et fi-
^{deum in eum} lios deinde tales: qui parentibus bonis digni
^{in bonis} uideri possint. ^{per se} precipue tamen qui ex ^{celso} celsiori lo-
^{ab ipso deo} co sunt: quorumque nichil neque dictum neque factum
^{bonis moribus} latere potest. Decem est ita in principalibus ar-
^{magister} tibus instructos esse: ut & fortuna: & gradu dig-
^{scilicet} nitatis quam obtinent digni habeant. Equum est
^{illius} .n. qui summa sibi omnia deberi uoluit: debere
^{si iniquus} et eos summa omnia de se prestare. nec est ulla
^{firmior} aut certior aut firmior aut stabilior regnandi
^{possident} ratio: quam si ii. qui regna obtinent: ab omnibus
^{principale} dignissimi omnium regno iudicentur. **Quaobrem**
^{in me} cum sis **Ubertine** ^{principale} primum quidem nomen sortitus:
^{ex quo} quod fuit in uestra familia diu celebre & ab eo
^{ex quo} nuper illustratum: qui retro sextus ex genere uest-
^{si dei in uobis} tro tenuit. Deinde in hac uetustissima regia ur-
^{tu} be: que cunctarum bonarum artium studiis floret:
^{crea me} et rerum omnium copia in hominum usum abundat:
^{tu} ex principum genere: atque ipso patre principe
^{si in} natus. sub cuius dictu: et felix urbis status: et
^{si in} familie uestre clarum nomen excrescit in dies. mag-
^{si in} nopere letor: pro mea fide: tua tuorumque in me
^{si in} beniuolentia: quod te uideo cum per parentis dili-
^{si in} gentiam: tum maxime tuo iudicio ad bonas artes
^{inclinari} & preclara studia omni nisu propensum ferri.

Quo filij debeat in magna
liba artibus esse instructi.

Firmior & stabilior
hec est regnandi ratio.

Urbis commendatio
& etiam commendatio
mores Ubertinorum.

Ubertina

Ad bonas ar-
tes & preclara
studia si nisi
propensum ferret.

Sep a re
ammi
qui qd
dedit
mi debet

15

187
modis no dicitur peni-dae q
nomi aliqui accipiunt
tunc tunc //

Et si. n. illa tria que diximus a parētibus maxie
desiderari uideantur: in quorum profecto sin-
gulis non sum qui negem eos posse plurimum:
precipue tamē parētes nomina imponunt natis:
casus nonnunq̄: electio dat homini patriā: Bo-
nas autē artes aut ipsam uirtutē sibi ipsi unus-
quisq; comparat. Que quide pre omnibus que
possunt ab hominibus queri exoptanda est. Nā
opes: gloria: uoluptates: fluxe res sunt. fructusq;
uirtutum perstat integer: atq; immortalis ma-
net. Hoc igit si te commoneā ut sedulo facias
tam et si libēter id presto: uideo tamen esse nō
necessarium. Quid enim possum aliud monere
te ut facias: q̄ quod semper facis: aut quem tibi
alium ad exemplum uirtutis commendare: q̄
teipsum: Cum enim ita ab ipsa natura: & animi
et corporis dotibus constitutus uideare: ut oīa
magna sperare de te liceat: tuq; adeo etiam ma-
iora oīa prestas: ut non modo spem: sed et uota
quoq; hominum exsuperes. Quid est quod ab
hortatione mea promoueri possis: aut ceteroꝝ
imitatione magis accendi. Tuo igitur nomine
hoc opus suscepī: de liberalibus adolescētie stu-
diis ac moribus: id est ī quibus rebus exerceri
ingenuos adolescentes: quidue cauere conuēiat;

19
Abbasimo benignolen
tia captat decaoz n/w
comēdade //

197
genyū sine imponit doc
tor cas suscepī opimo
n/w //

19
p/aa
n/a
de
tefys

19
p/aa
n/a
de
tefys

adortus sum; ad te scribere. non quidē quo ipse
 te: sed ut per te ceteros id etatis commoneam:
 et cum quid agendū sit aliis presinio: Tu quod
 per te facias in te recognoscas. Cū enim sit ho-
 mo ex aīa et corpore constitutus: magnū qddā
 a natura michi consequuti vidētur: quibus est
 datū: ut & corporis uiribus & igenii ualere-
 Nam cum plurimos uideamus: quibus sine cul-
 pa euenit nascentibus: ut et igenio essent tardo
 et corpe imbecilli: quantas gratias haberi naē
 conuenit: si secundū utraq; hec itegri sumus &
 ualidi: ita. n. aut referetur digna nature gratia:
 si non neglexerimus eius munera: sed ea rectis
 studiis bonisq; artibus excolere curauerimus.
 Principio igitur erit unicuiq; suum ingenium
 pre se spectandum. aut si minus per etatem no-
 bis ppendere id licebit: parentes; ceteriq; qbus
 cure erimus; aniaduertere debebunt: & in quas
 res natura proni aptiq; fuerimus: eo potissimū
 studia nostra conferri: et in eo totos uersari cō-
 ueniet; maxime uero qui liberale ingenium a
 natura consecuti sunt: sinendi non sunt: aut ierti
 ocio corpore: aut illiberalibus iplicari negociis
 Omnino aut liberalis ingenii primū argumētū
 est studio laudis delectari. et excitari: icendiq;

presinio
 In quo p... paulus co
 p...
 quates quid
 at...
 f...
 An...
 referent...
 hic finit phoenix &
 tractatū in apu

ma...
 deo
 ite...

Sigora ostendit...
 v...
 v...
 v...

197
amore glorie: unde nascitur generosa inuidia.
et sine odio: de laude: pbitateq; contetio proximi
mum uero; parere libenter maioribus: nec esse
bene monentibus contumaces. Nam et equi me-
liores ad pugnā habētur: qui faciles sunt manu
regi: et ad tubarum clangorem arrectis auribus
exultant: ita iuuenes; qui bene audiunt monito-
ribus: et laudati excitantur ad bonum: spemq;
uberis frugis ferre pre se uidentur. Cum enim
bonū uirtutis honestatisq; faciē inexperti rerū
ratione complecti non possunt: que si posset o-
culis uideri: mirabiles ad sapientiam (ut inquit
Plato: & Cicero meminisse de se amores excita-
ret. Proximum uero ab hoc gradu: ut glorie:
laudisq; studio ad optia conari uelint. Amplius
autem: et qui sunt in actionibus prompti: fugi-
entes ocium: amantq; aliquid recte agere; bene
a natura dispositi uidentur. Nam ut in eiusdē
generis similitudinibus uersemur: quēadmodū
equi cursores meliores habent: qui dato signo:
protinus exiliunt: nec calcarium stimulos: aut
flagellorum plagas: morati subsistunt. ita ado-
lescentes: qui constitutis horis: ad solita studia:
intermissaq; paulisper exercitia alacres sine mo-
nitione redeunt; preclare constituti ad uirtutis

secundum signum pugnā libere
lis adducit docet usque
exemplo similitudine

secundum signum pugnā docet in
similitudine p abet ad bonum
exemplo similitudine

Audio in
datis

opera habendi sunt. Sed et si comminationes et
uerbera metuant: magis si dedecus & ignomi-
niā: unde nascit̄ uerecundia: que est in ea etate
signum optim. Bene igitur habet: si et obiurga-
ti erubescant: et castigati fiant meliores: suosq;
preceptores ament. Nam et disciplinam amari
iudicio est; nec minor ad omnē probitatem ha-
benda de hiis spes est: qui sunt natura benigni:
ac facile placabiles. Est enim in aīo simile quid-
dam: quod et in corporibus. Nam ut in his sig-
nificatio est bone natē: nullo cibo abhorreere sto-
machum: sed quiddā igeritur facile admittere:
et in alimentū conflare membrorum: ita et ne-
minem odisse: aut aspernari. sed quiddā dicat̄:
fiat ue: in meliorem partem habere omnia. bene
ab ipsa natura constituti animi est. At multa
sumi in hunc modū a maioribus argumēta pos-
sunt; quod uero ad corporis habitudinē attinet
molles carne: aptos esse mēte Aristoteles scrip-
sit. De reliqs̄ consulendi erunt: q; per phisonomi-
am dephēdi posse uniuscuiusq; natiuosq; mores
profitentur. quam nos rationem totā hic relin-
quamus. Dignosci autem plerumq; ut diximus
ex indole potest adolescentibus nobis: q̄les uiri
futuri sumus. Nam ut ab incio quidem etatis

abhorreere cibū

in dno iudicio
in libris

Audio in
datio

profert in quibusdam. Nam probitatis future
signa ueluti flosculos: unde bone indolis dici
mus: qui effigie ipsa oris. et gestu: ceterisque
actibus spem de se bonā polliceri uidentur. **Qui-**
bus ut turpe est: expectationē hominum fallere
ita laudi hiis datur qui sine ulla significatione
probi tamē euaserunt. imitati pomorū quoddā
genus: que sub turpi et aspero cortice suauem
asseruant saporem. Hinc bene precipiebatur a
Socrate: ut adolescentes in speculo suā imaginē
crebro contēplarent: ea scilicet ratione: quibus
inesset speciei dignitas: uiciis illam non demon-
straret. **Qui** uero deformiori specie uiderent:
formosos se ex uirtutibus reddere curaret. ma-
gis id autem consequi fortasse poterunt: si non
tam suā speciem quā alienos probati hominis mores
et uiuum speculum intuebuntur. Nam et si. **P.**
Scipio et. **Q.** **Fabius**. quod omnibus fere gene-
rosis mentibus usu euenit illustrium uirorū con-
templandis imaginibus excitari magnopere di-
cebāt. que res Iulium quoque cesarē: uia magni
Alexandri imagine: ad summam rerū accendit:
quid consentaneū est euenire: cum ipsam uiuā
effigiem et adhuc spirans exemplū intueri licet.
Quamquā imagines fortasse maiorum magis ad

Moz
ni rofir
di. mali
mriged

emulationem glorie animos excitant. Preterea
 q̄ hominis presentia minuere plerumq̄ gloriā
 solet. et uiuentes comitari consuevit inuidia ad
 exemplum certe uirtutis: ac morum: et ad omnē
 doctrinā. ut uiua uox: ita et uiui hominis mores
 plus ualent; Debet igitur studiosus adolescens:
 quē uirtutis uereq̄ glorie desiderium concitat:
 unum aliquē pluresue: quos uideatur diligere
 probatissimos uiros: quorū uitā ac mores quā-
 tum per etatem licebit imitei. Illis aut̄ ceterisq̄
 natu maioribus: cum omni tempore habenda sit
 grauitatis: modestieq̄ ratio: tum uero maxime
 coram iunioribus custodienda est. Iuuenum. n.
 etas prona est ad peccandum. ac nisi maiorum
 exēplis: auctoritateq̄ contineatur: facile semp̄
 in deteriora prolabitur. Et quoniam insunt eis
 ex etate mores: quod et reliquis quoq̄ etatibus
 accidit: ex eis qui boni sunt: usu p̄ceptisq̄ con-
 firmandi sunt: et adiuuandi. qui uero mali et il-
 laudabiles: corrigendi: quorum quidā naturam
 sequuntur tantū. quidam uero experientie de-
 fectum. alii uero utrumq̄. Sunt. n. natura largi
 ac liberales: propterea q̄ non sunt experti indi-
 gentias: neq̄ opes eis labore pprio quesite sunt
 Non enim solet fieri: ut temere discipet: qui cū

Mores boni
 ni confirmari
 di. mali uo
 corrigendi sunt

Preceptu hoc ad bonos
 viros & antiquos
 pertinet

Post abitudine nata
 lem nunc mores prece-
 pta exequitur.

Primum adulescen-
 tium mos.

labore congregavit, simul et q̄ superabundat i
eis calor ac sanguis: non modo in nutrimentum
corporis: sed et augmentū etiam: quod contra
fit in senibus: contraria id efficiēte ratione. **Quē**
igitur speremus futurum senem: qui sit in ado-
lescētia tenax atq; auarus: non quidem quo per-
mittende sint eis largitiones: quas exercere cum
discretionē munerum: personarum: meritorūq;
nesciunt: sed corrupte nature: atq; illiberalis in-
genii sit iudicium. **Hii** igit̄ ad questuosas artes
faciunt: aut manuale opus: aut negociationem: &
ad curam rei familiaris precipue: qui et si nobi-
liores quādoq; fuerint artes assecuti: illas tamē
ut cetera ad ignobilē questū redigunt. que qdē
res est ab īgeniis mentibus prorsus aliena. **De**
inde sunt bone spei: multaq; ac magna sibi facile
promittunt: ac pre ceteris longeuam etatem: ut
quibus exuberat naturalis calor: tanq̄ ad omne
tempus suffecturus: ac propter hec magnanimi
sunt: et alti cordis: quoniam ea est uis calidi: ut
sursum ferat: et iuxta Flaccu suis monitoribus
asperi et contumeliosi: aliis seiplos efferentes:
appetunt enim excedere: propter quod uolētes
uideri multa nosse: faciles sunt operta reuelare:
et seiplos iactantes: plerumq; mendaces inueni-

191
Admō dōctōr alij
mōrēs nō abola
cōtū conueniētes

191
Omnē
Exponit dōctōr
dōctōr alios mōrēs ad
cōtū conueniētes ad
inūgēs //

191
vnde fit. ut sūm erogātēs!

indefinitis / quia / 2301

untur. Simul et quia inexperti sunt: existimantes
 uera dicere in pluribus falluntur. Ab hac autē
 mentiendi uanitate deterrēdi sunt; maxime pri-
 mum: quod assueti in iuuentute mentiri; more huc
 uiri seruant: quo nichil est turpius. Deinde: quod
 prope nichil eque maiores offendat: quod mendacia
 adolescentium: qui studeant pridie nati senes fal-
 laciis circumuenire. Proderit autē et si admone-
 antur parum loqui: et raro nisi iussos dicere. In
 multo namque sermone est aliquid semper quod
 reprehendi possit, quod si in altro peccandum est:
 multo sane tutius est. tacere quam loqui. Nam qui
 intempestiue tacet: hoc unum peccat: quod tacet.
 loquendo autē in multis errare contingit. Proui-
 dendum est etiam: ne fedis atque inhonestis ser-
 monibus assuescant. Nam ut ē a greco poeta dictum
 et ab apostolo paulo repetitum. Corrumunt
 bonos mores colloquia mala. Secundum autē supe-
 riorem rationem: quoniam sunt excellentie cupidi
 sunt et uerecundi: quoniam inhonorari metuunt:
 et castigationis parentum; magistrorumque ex recēti
 meminerunt. simul et quoniam inexperti sunt:
 facile se posse refelli arbitrantur. Sunt item cre-
 duli nimis: ex defectu namque experientie rerum:
 uera credunt esse quecumque audiunt: atque etiam

199 / Amadarys repugnantes / adolores et dicit paulo

X X Y

1. primo / 7. 7. / 17. 3.

ad dno / 201 / 17. 13.

191 / alia adungit dno qd / beneby conuincit

de facili ^{f. mas} opiniones mutant: quoniam sunt eorum
humores in motu propter augmentum corporis:
et abundat calor: qui maxime ad ^{f. aduoto} motiones facit.
Anima uero ^{f. naturalis} complexionem sequitur corporis:
ideoque ut facile carentes concupiscunt: ^{f. aduoto} passiones
uero suas maxime consequuntur. & omnia faciunt
ualde: quoniam concupiscentias habent acutas:
quas calor incitat. neque uiget ^{f. aduoto} ratione et prudentia:
que illas moderari possint. Ego uero iuxta ^{f. aduoto}
Terentianum Sossiam non iniuria id arbitror ^{f. aduoto} ap-
prime in uita esse utile: ut comode fiant omnia:
ac nequid nimis. Sunt quoque misertissimi nec ma-
ligni moris: quoniam ab generatione proximi
sunt. benignum habentes sanguinem: ceterosque ex
se existimant: quod pauca commiserunt. Quare
eos credunt iniuste pati, maxime uero gaudent
amicitiis: et soliditates amant: quas plerique eadem
die et ineunt et dirimunt. Iuxta igitur has animad-
uersiones: erit adhibenda doctrina: et boni quidem
mores addiscendi: mali uero aut minuendi: aut
prorsus eradicandi erunt; et de cura quidem
iuuenum: cum plurimum domestice discipline
permisum sit: nonnulla tamen solent legibus
diffiniri: debent autem ut fere dixerim omnia.
Nā et publice interest iuuentutem in ciuitatibus

moratam esse: et si fuerint adolescentes recte in
 stituti: erit id quidem utile ciuitatibus: et ipsis
 bonum; maxime ut specialius dicamus: ab hiis
 peccatis prohibendi sunt: in que natura ab ipsa
 etate deducuntur. habent enim etates sua quedam
 uicia. Adolescentia libidinibus extuat. Etas me-
 dia ambitione iactat. Senectus cupiditate: aua-
 riciaque consumit. non quo omnis ita habet: sed
 quod in hec uicia ex etate proniores sunt homines.

Curadum est igitur: ut iuuenes quod maxime diu
 integrique seruentur. in matura namque uenus et
 animi et corporis uires eneruat. Quod non erit: si
 a choreis; ceterisque huiusmodi ludis; et idem ab
 omni muliebri frequentia arceantur. Aut si de
 hiis rebus nichil loquantur: aut audiant; nam cum
 ipsi per se etatis feruore rapiant: nulla erit spes
 reliqua: si malignus quoque consilio comes acces-
 serit: precipue uero si nunquam erunt ipsi ociosi: sed
 semper in aliquo honesto mebrorum aut animi
 labore detineantur. Ocium enim ad libidinem:
 & ad omnem imtemperantiam pronos efficit. Itaque
 adolescentes nimia sospitate laborantes; multo
 conueniet labore sanari. Nec uero hiis ocium
 tantum: sed et solitudo quoque uehementer est in-
 imica: que infirmum animam assidua taliu cogitatioe

Handwritten marginal notes in Latin:
 190
 Alibi dicitur remouendos esse
 adolentes quod dicitur
 191
 adolentes quod dicitur
 192
 adolentes quod dicitur
 193
 adolentes quod dicitur
 194
 adolentes quod dicitur
 195
 adolentes quod dicitur
 196
 adolentes quod dicitur
 197
 adolentes quod dicitur
 198
 adolentes quod dicitur
 199
 adolentes quod dicitur
 200
 adolentes quod dicitur

^{delectat} rerum demulcet: nec alio diuersi finit. ^{ad ali animus infirmitate} Ut enim
^{des} qui desperatione tenentur: ^{abspicio} solitudini minime
^{amicum} crededi sunt: ^{neq. s.} ita et quibus uoluptate deuinctus
 est animus. Itaq; et ab omni feditate: ac nepharia
 turpitudine et phibendi sunt: et magnopere
 cultodiendi: nec nisi hiis comittendi: quorum mores
 et uita ois perfecta sit: quorumq; non iam exemplo
 peccet: sed auctoritate deterreant. **Q**ue admodum
 n. teneris arborum uirgulis stipites alligantur: ne
 aut propria mole: aut ui uilla uentorum deflecti
 possint: ita et iuuenibus adhibenda sunt comites:
 quorum monitis discant: et conscientia retrahant:
 et imitatione proficiant. **C**ontinendi sunt pre-
 terea: etiam ne in aliis que sunt circa uitam immo-
 deratiores fiat. Nam superfluous cibus et potus:
 et somni abundantiores ex consuetudine magis
 sunt. non quo uariis habitudinibus corporum
 plus minusue deberi ex hiis rebus negem: sed in
 omnibus hominibus natura paucis adiumentis
 contenta sit: si necessitatem spectamus: si uolup-
 tatem: nichil possit illi uideri satis. **A** uino uero
 in ea etate maxime sunt arcendi: cuius nimius
 usus et ualitudini bone inimicus est: et recte ra-
 tionis usum magnopere perturbat. **Q**ua in re
 nequaquam michi uidetur improbanda Lacedemoniorum

In his rebus sunt res
 magis adolecentes
 quibus dicitur

Magna dicitur
 materia de adole-
 centis obsequio

Magna dicitur
 materia de adole-
 centis obsequio

Magna dicitur
 materia de adole-
 centis obsequio

^{habiti} ^{adlocutus debet corrigis} ^{q. d. nullus}
 patere: sed ad certū modū. quamq̄ quis modus
^{adunget} ^{malis} ^{addere}
 in ea re adhiberi potest; precipue uero quod in
 omni etate abhomiabile est non execrare diui-
^{ma} ^{males} ^{males}
 na: neq; sacra nomīa irrisiōni habere: nec sponte
^{facile} ^{males} ^{males}
 facile iurare. Nā qui temere iurant: crebro de-
^{ierare} ^{males} ^{males}
 ierare consueuerūt; proximē autem senioribus
^{ac} ^{males} ^{males}
 ac maioribus natu plurimū reuerentie adhiberi
^{conuenit} ^{males} ^{males}
 conuenit: eosq; prope parentū loco existimare:
^{in quo} ^{males} ^{males}
 in quo erat romana iuuentus uetusto more pre-
^{clare} ^{males} ^{males}
 clare instituta: q̄ senatores quos patres appella-
^{bant} ^{males} ^{males}
 bant; qua die habebatur senatus; deducebant in
^{curiā} ^{males} ^{males}
 curiā ibiq; assidue pre foribus aderāt: dimissoq;
^{senatu} ^{males} ^{males}
 senatu reducebāt frequentes domum. que nimi-
^{rumq;} ^{males} ^{males}
 rumq; erant constantie: patientieq; in proecl-
^{ori} ^{males} ^{males}
 ori etate prestande. Qui uero iuuenes libenter
^{senibus} ^{males} ^{males}
 senibus hereant: nec uero ab hiis facile discedāt:
^a ^{males} ^{males}
 a quibus p̄ficere possunt: non hii temere uident
^{uelle} ^{males} ^{males}
 uelle etatem uirtute preuenire: instituendi sunt.
^{Preterea} ^{males} ^{males}
 Preterea: quo pacto deceat admittere ueniētes:
^{quo} ^{males} ^{males}
 quo abeuntes dimittere: ut oporteat uerecunde
^{salutare} ^{males} ^{males}
 salutare maiores: minores humaniter colligere:
^{amicos} ^{males} ^{males}
 amicos beniuolosq; familiariter conuenire. que
^{cum} ^{males} ^{males}
 cum omnibus apte sedeant: tum uero in princi-
^{pibus} ^{males} ^{males}
 pibus: et eorum liberis speciosa uidentur: et no-
^{tantur} ^{males} ^{males}
 tantur in hiis maxime: in quorū moribus atq;

90
 dicit ad unguis datus ad
 lo ceryby obpno du //

180
 dicit ad unguis datus ad
 lo ceryby obpno du //

p̄ficere possunt: non hii temere uident
 uelle etatem uirtute preuenire: instituendi sunt.

uideri potest: si sit quispiam bonus aut sapiens: in presenti statu: ac magnis fortunis natus: nec aduersum casum unquam expertus: et si quis sit huiusmodi: hunc pro quodam quasi terreno deo amandum colendumque existimo, quippe cum inter affluentiam rerum; ad omnes uoluptates suppetentium: & facultatem assequendi quecumque cupierint: et adulatorum ingentem copiam: que solent ex stultis insanos facere: uix recto iudicio ac rationi uacat uspiam locus. id Plato pulchre sentiebat: et comode paucis uerbis significauit. quem nos locum hunc ad uerbum ex gorgia transferamus. Difficile est enim inquit et plurimum laude dignum. in magna peccandi licentia iuste uixisse; sed nimia quoque parentum indulgentia emollire atque eneruare adolescentes consuevit. quod plerumque manifestum est: qui sub uiduis matribus per delicias sunt enutriti; Placet igitur que est apud quasdam gentes consuetudo: ut liberos suos aut extra ciuitatem aut apud cognatos suos amicosue educari uelint. quos et si plerumque indulgentiores inuenerint: hoc ipsum tamen: quod in aliena domo se uincere intelligunt: solutiorem illis licentiam adimit: et melioribus studiis que liberalia dicuntur intentiores reddit. de quibus tempus est

modum etate marcescunt; quo in genere recte
est senex quidā ab adolescente confutatus (obscu-
rum est. n. utriusq; nomen) cum. n. preter etate
prudēs probusq; haberetur: seniq; ad miraculū
illi ostenderēt. erit igit in senectute demens: qui
sit in adolescentia tam sapiens. et ita quidē uoce
sublata: ut adolescens audiret; ille uero innati a-
cuminis non oblitus: atq; in eum protinus con-
uersus. Tu ergo inquit preclare: in adolescentia
sapiens extitisti: suisq; illū ut aiunt armis confo-
dit. Et est qdem ex natura in plerisq; iuuenibus
tanta ingenii celebritas ad intelligendum: & ad
inuestigandum tantū acumen: ut uel sine multa
doctrina: de rebus maximis loqui possint: sentē-
tiasq; dicere grauissimas: quorum ingenita uis
si eruditione corroboraretur: iuueturq; disciplina:
summos uiros ea res parere solet: ut igitur hii
diligenter curandi sunt: ita non negligendi: qui
mediocri ualent ingenio. quinimo uel hoc poti-
us iuuandi: q̄ sit in eis uis nature defectior. Om-
nis tamen a pueritia studiis laboribusq; man-
cipandi: dum faciles animi iuuenum: dum mo-
bilis etas: ut est Maronis uersus. atq; eo magis
insistendum: nisi fortasse turpius est aliquando
discere: q̄ nescire: quod contra iudicauit. Cato

quo etas illa eru-
ditioni aptior ē
q̄ ceteris: quāq; & omni etate discendum est

20
Socinus sicut puerum Co
firmat doctor s. q. oi
tunc dicit dicit

Latinas

alle portie familie princeps: qui litteras grecas
prope senex certe didicit: nec credidit seni tur-
pe discere: quod esset homini scire pulchrū. So-
crates etiā tantus philosophus iam etate puecta
fidibus operam dedit: digitosq; suos magistro
infortunandos commisit. cum nostros interea
iuvenes pudeat sub magistro esse; qui tamē iu-
dicio pprio minie committendi sunt: sed uariis
artibus ad bona rectaq; studia sunt inducendi.
Nā alii quidem laude: et per spem honoris alii
munusculis blandiciisq; alliciendi: minis alii fla-
grisq; cogendi erunt. atq; hec qdem oia ita rite
pensanda: rationeq; moderanda erunt: ut in eo-
dem ingenio uicissim hiis artibus preceptores
utantur. et cauendū: ut neq; nimium illis faciles:
neq; nimium seueri sint. Nā sicut nimia licētia
bonā indolem soluit. ita grauis et assidua casti-
gatio ingenii uim eneruat: natureq; igniculos
in pueris extinguit: qui dum timēt oia audere
nichil possunt. sitq; ut pene semper errent: dum
in singulis rebus errare se timent. maxie uero in
qbus superabūdat nigra colera laxius continēdi
sunt: eosq; plurimū suo arbitrio pmitti conueiet:
& libertati iocisq; oblectari. ī quo genere com-
plexionis non oēs quod Aristotiles uoluit: sed

To
grecas iā certe
senex

Si placeat deo p
mollitie dicere
pigeat. & vix
dum ablactatus
p amplis

197
Moderatione pueri ad
eodem ee opedit qm
191

191
gritola ceo p uena
debet ee facile ma gison
pedu doctor //

p. adolere res

fr. m. d. do

p. adolere res

p. adolere res

p. adolere res

origines
malacotici

m

maioribus quoque certare in utroque laudis genere
possis. probe igitur facis: qui et militare disci-
plinam: in qua tui maiores excelluerunt: ad ueterem
hanc domesticam gloriam: nouam etiam litterarum
laudem adiicere temptasti; neque enim eos imitari
studies (est aut horum nostris temporibus turba
ingens) qui sibi opinionem doctrine ut dedecus
abhorrent. haud Licinii quondam imperatoris
sententiam probans: qui litteras uirus ac pestem
publicam appellabat. multo magis: quod ille ait:
beatas fore respublicas: si uel studiosi eas sapien-
tie regerent: uel earum rectores sapientie studere
contigisset. Et quidem (quod uerum est) litterarum
discipline neque clementiam adimunt: neque maligni-
tatem: quin magis ut eos qui ad uirtutem et sa-
pientiam nati sunt: magnopere adiuuat: ita persepe
sunt aut indicia stulticie detegende: aut instru-
menta perniciosioris iniurie. Nam et Claudium
ne a romanis principibus discedamus: sane doctum
accepimus: et Neronem eius priuignum: atque
in principatu successorem: eruditum in primis
fuisse constat. Quorum primus insignis uecor-
die fuit: alter crudelitate: atque omnibus flagiti-
is contaminatus. qui tamen sub obtentu clemen-
tie dixit: aliquando optare se litteras nescisse:

190
Opine illud dominat
doctus qui se no abo
res

romanor

Quem
libro

liber

allogoy

uacui: qd agere melius possumus: q̄ libros con-
 uenire: ubi sunt omnia amenissima ad cognoscē-
 dum: uel ad bene sancte q̄ uiuendum efficacissi-
 ma: nam cum ad cetera quidem plurimū ualēt:
 tum uero maxie ad saluandū uetustatis meoriā
 necessaria sunt monumenta lrarum. quibus res
 hoim geste: fortune euentus insperati: nature
 insolita opera: et super hiis oibus rationes tem-
 porum continētur. Memoria. n. hoim & quod
 transmittitur per manus sensim elabifur: & uix
 unius hominis eum exsuperat. quod aut libris
 bene mandatū est. perpetuo manet. nisi pictura
 forsitan: aut incisio marmorū: aut fusio metallo-
 rum potest tale quiddā presentare. uerū ea que
 nec signāt tempora: nec facile ueritatē inducūt
 motionū: sed exteriorē tantū habitū exprimūt:
 ac labefactari facile possunt. Quod autē litteris
 tradit: non modo hec que dicta sunt: sed et ser-
 mones quoq̄ notat. et cogitans hoim effingit:
 ac si pluribus exemplariis uulgatū est: non faci-
 le potest interire: si modo et dignitas accedat
 orationi. Nam que sine dignitate scribuntur: ea
 nec sortiunt fidem: nec subsistere diu possunt.
 Que igitur potest esse uita iocūdior: aut certe
 commodior: q̄ legere semper: aut scribere: &

cognoscere

maxie maxie

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

uicioria

91. Cantapudicof figura

uicioria

uicioria

Laudes vite
10m dicitur / 90
meda epe ricia
uicioria
uicioria

109 5
nouos eodem existētes res antiquas cognoscere:
presentes uero cū posteris loqui: atq; ita omne
tempus quod et preteritū est et futurū nostrū
facere. **O** preclaram suppellectilem, librorū inq;
ut nos et o iocundā familiā, ut recte Cicero ap-
pellat, utiq; et frugi: et bene morigera: non enim
obstrepit, non clamat, non ē rapax, no uorax: no
contumax, iussi loquunt: & itē iussi tacent. sem-
perq; ad omne imperium presto sunt: a quibus
nichil unq; (nisi quod uelis) et q̄tum uelis) audias.
Eos igit quoniam nostra memoria non est oim
capax: ac paucorū quidem tenax, et uix singula
sufficit; secūdo meorie loco habēdos asseruadoseq;
censeo. Nam sunt litere quidem ac libri certarū
rerum memoria: et scibiliū oim cois apotheca.
Idq; curare debemus: ut quos a prioribus acce-
pimus (si nichil ex nobis gignere forte possumus)
integros atq; incorruptos posteritati trāsmitta-
mus: eoq; pacto; ut hiis qui post nos futuri sunt
utiliter consulemus: et hiis qui preterierūt, uel
uerā hāc suorū laborū laudem atq; mercedē re-
repenfabimus: in quo forsitan iuste possumus
quoddā seculū: pximasq; superiores etates accu-
sare: indignari qdem licet: p̄ficere aut nichil: q̄
tā multa illustriū uirorū p̄clara opera deperisse

9°
Exclamacione
in un davori
broz conuersione

10°
broz laudes proce
quibus davori

17

passi sunt: & quorundā quodam nomīa sola summis
cum laudibus ornata: aliorū etiā pars uigiliarū
et fragmēta quedā operū ad nos peruenerunt;
Vnde fit: ut ex splendore laudum ac noīs opera
desideremus illorū: horū uero reliquos labores
deperisse idignemur ex earum rerū que adhuc
manent excellentia ac dignitate. tam et si ea ipsa
in plerisq; partiū suarum uiciose corrupta: que-
dam etiā intercisa ac mutilata suscepimus: ut
pene melius fuerit ex hiis nichil ad nos perue-
nisse; Sed ī hac iactura que maxīa est: non debet
id minimum uideri: q̄ plurīas res nostras atq;
italica facta cognitione dignissima p̄ magna pte
nos latere contingit. quorum noticia simul cum
libris ac monumentis eorū periit. Sicq; qui bar-
barorum res gestas ignouimus: pleraq; ex nr̄is
casu librorū ignoramus: et in eo deuentum est:
ut latine quoq; historie et cognitionem & fidē
a grecis auctoribus exigamus; plurīa nanq; tale
um que apud nos sunt: aut anguste perscripta:
aut prorsus incognita late apud eos diffusa re-
periunt; **Q**uanq; ea ipsa greca oratio. que nr̄is
maioribus esse quondā domestica ac perfamili-
aris solebat: apud suos pene interiit: apud nos
uero prorsus extincta est. nisi pauci qdā qui hac

etate illi incubuerunt; e sepulcro in lucem reuocet.
 Sed redeo ad historia: cuius eo grauior iactura
 est: quo eius rei cognitio utilior est: et iocundior.
 Nam liberalibus quidem ingeniis et hiis qui in
 publicis rebus et hominum coitate uersari debent:
 conuenientiora sunt historie noticia: et moralis
 philosophie studia. cetera quidem artium liberales
 dicuntur. quia liberos homines deceat. Philosophia
 idcirco est liberalis: quia eius studium liberos homines
 efficit. In horum altero precepta quod sequi: quidue
 fugere conueniat inuenimus. In illa. n. hominum omnium
 officia reperiuntur: et quid quicquid deceat. In hac
 uero quid factum dictumue sit: suisque temporibus
 adiiciendum est. nisi fallor et tertium. id est eloque-
 tia: que ciuilibus scientie quedam pars est: per phi-
 losophiam siquidem possumus recte sentire quid est in
 omni re primum. per eloquentiam grauiter orna-
 teque dicere: qua re una maxime conciliant multitu-
 dinis animi: per historiam uero in utrumque iuua-
 mur: nam si senes idcirco prudentiores iudicamus:
 eosque libenter audimus: quod per longam uitam et in-
 se multa experti sunt. et in aliis pleraque uiderunt:
 atque audierunt. Quid de hiis est iudicandum:
 qui multorum seculorum res cognitu dignas me-
 moriter norunt: et ad omnem casum proferre aliquod

191
 Infrascripta in ualio
 re et Johanne alij
 manifestat deas //

Philosophie laudes
 & historie
 Infrascripta in ualio
 re et Johanne alij
 manifestat deas //

191
 Causa pro dei signat
 100211

Infrascripta in ualio
 re et Johanne alij
 manifestat deas //

form

exēplum illustre possunt; ex quibus id efficit:
 quod summi uiri est; et oīo excellentis ingenii:
 et ut optime quis dicere possit: ut studeat q̄op-
 time facere. Erāt aut̄ quatuor: que pueros suos
 greci docere cōsueuerunt: Irās: luctatiuā: musicā:
 et designatiuā: quā pertractiuam appellat. De
 luctatiua et musica postea dicitur. Designatiua
 uero nunc non est in usu; pro liberali; nisi q̄tū
 ad scripturā attinet. Scribere nāq; et ip̄m p̄tra-
 here ac designare est. quo ad reliq; uero penes
 pictores resedit. erat aut̄ non solū utile: sed ho-
 nestū quoq; huiusmōi negotiū apud eos: ut A-
 ristotiles inq̄t; Nā et in emptionibus uasorū:
 tabularūq; ac statuarū: q̄bus maxie grecia de-
 lectata est; succurrebat. n. ne facile decipi p̄cio
 possent: & plurim cōferebat ad comprehendēdā
 reū que nature constat pulchritudinē ac uenust-
 tatem: de quibus pertinet ad magnos uiros loq̄
 iter se & iudicare posse; Irarū uero semper est
 magnus fructus. et ad omnē uitam: et ad omne
 hoīm genus: precipue uero studiosis earum: ut
 ad accipiendā doctrinā: ita et ad confirmādum
 eius habitū: remouendāq; ipsorū lapsorū memo-
 riā: ante omīa igit̄ si quid p̄ficere de doctrinis
 uelimus: congrui sermonis habenda ratio est: et

mobile

causa

forma

causa

forma

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

forma

causa

causa

causa

60
*Quoniam ponit doctores
quos pueros greci do-
cere solebat //*

50
*causa pueri e signat
doctores ponit grecos a
re p̄tra //*

63
*quoniam doctores
ponit grecos a
re p̄tra //*

forma

curandū: ne dum maiora p̄sequimur. turpiter ī
minoribus labi uideamur. Proxiē huic generi
disputādi ratio adhibēda ē. per quā in unaquaq̄
re: quid uerū falsumue sit: facile argumentando
querimus: ea cum sit discendi scientia: sciendiq̄
disciplina: ad omne doctrinarū genus uia facile
aperit. Rethorica uero tertia est: inter rationa
les disciplinas: per quā artificiosa queritur elo
quētia: quā et tertiā posuimus inter precipuas
ciuitatis partes. Verū cū nobiliū hoīm studiis
celebrari olim consueuisset: nūc pene prorsus ab
oleuit. Nam a iudiciis quidē eiecta penitus ē.
ubi non perpetua oratione: sed dialetico: iuicē
sermone adductis in causam legibus contendit.
In quo genere pleriq̄ quondā ex romanis ado
lescētibus magnā gloriā sunt assecuti. aut defen
dendis fontibus reis: aut in defendendis īfonti
tibus. In deliberatiuo uero genere iā apud prin
cipes et rerū domīos nullus est ei locus: quoniā
paucis expediri uerbis sententiā uolūt: et nudas
afferri in consiliū rationes. In populis uero: qui
uel sine arte copiose dicere possunt: clari habēt.
Demonstratiuū genus restat quod ut nusq̄ est
usu sublatū: ita uix usq̄ ratione inuenit. Nam in
faciēdis orationibus hiis artibus utunt̄ fere oēs:

que contra artem bene dicendi sunt. que cū ita
 sint: elaborandum est tamen: quē uolumus esse
 bene institutū: ut in omni genere causarū orna te
 copioseq; possit ex arte dicere. Proxīa uero huic
 est poetica. cuius studium et si conferre plurīm
 & ad uitam et ad orationē pōt: ad delectationē
 tamen magis uideēt esse accomodata. Ars uero
 musice. nā et ea audientē delectat: magno quo
 dam apud grecos honore habebat: nec putabāt
 q̄spiam liberaliter eruditus: nisi phidibus et cātu
 sciret. Quamobrē Socrates ut ipse senex didicit
 ita ingenuos adolescentes in hiis erudiri iussit:
 non quidē ad lasciuie īscitamenta: sed ad motus
 aīe sub regula: rationeq; moderandos. Ut enim
 non oīs uox: sed tantum que bene consonat: ad
 soni melodiā facit: ita & motus anīe non omnes:
 sed qui ratione conueniunt: ad rectā uite armo
 niam pertinent. Verū cū ad remissionē animi
 & ad sedandas passiones plurīm ualeat modula
 tiōis usus: tamen eius dīcīplīne cognitio digna
 est ingenio liberali: secundū quam rōnem spe
 culamur sonorū uarias naturas: ac potestates:
 ex quibus inuicē pportioibus cōsonatias disso
 nantiasq; causari contingit: quemadmōm et de
 numeris ratio est: que arismetrica dicta est: et

19
de laudib; musice ei; 1
secundū de res nymat
doctoz //

19
precipua utilitate musice esse
du doctoz respiciat
ad humanā sibi ad mēto

19
de laudib; musice ei; 1
secundū de res nymat
doctoz //

19
de laudib; musice ei; 1
secundū de res nymat
doctoz //

pulcherrimas inquisitiones habent: ut est perspectiva
 et de ponderibus tradita ratio. Et quoniam quidem
 dicendo hactenus perfectus sum: reliquas quoque
 attingam. Medicina est cogitatio pulcherrima:
 et ad salutem corporum comodissima. Verum exerci-
 tium habet minime liberale. Legum peritia pub-
 lici priuatimque utilis est: & magno ubique hono-
 ri habetur. et ipsa quidem a morali philosophia
 deriuata est: quemadmodum a naturali medicina
 qua ut honestum est aut audientibus interpretari:
 aut in iure disceptantibus de iure consultum ape-
 riri: ita est indecorum tractare causas precio-
 conuentoque opera uendicare. Scientia uero diuina
 est de causis altissimis: et de rebus que sunt semote
 a sensibus nostris: quas intelligentia tantum attingi-
 mus. Principales itaque disciplinas fere conume-
 rauimus omnes: non quo unicuique omnes apprehendere
 necessario sint: ut doctus tandem: aut sit: aut ha-
 beat. Nam et singule totum sibi hominem uendicare
 possunt: et utrumque est uirtutis opus: ut mediocre ui-
 tam: ita et mediocre posse pati doctrinam. sed ut
 ad quam quisque aptissimus erit: eam potissime am-
 plectatur. quamquam ita sunt coniuncte doctrine omnes:
 ut nullam quasi ignoratis prorsus aliis egregie per-
 cipere ualeat: sed ingeniorum diuersa sunt genera:

Inquisitiones

que uocatur delecta uisuali

Definitio

quod sit in se ad fingendum

procedit

Abstrahit

Plus

Scientia propria sit medico uel diaphana

communis

Scientia

nonica

qua

De uirtute

delecta uel leges

uero

uirtute

delecta uel leges

Scientia propria sit medico uel diaphana

uirtute

delecta uel leges

Scientia propria sit medico uel diaphana

Scientia

non sapias plus quam oportet aut tantum pan

Scientia

delecta uel leges

Scientia

delecta uel leges

Scientia propria sit medico uel diaphana

quedā . n . facile iueniūt in unaquaq; re argumē
 tum: et mediū: quo suū ppositū inferāt. quedā
 uero tarda sunt ad iueniendū: uerū solida ad di
 iudicandū et priores illi quidē: qbus est īgeniū
 ad opponendū aptiores sunt: posteriores uero
 ad respondendū. Item illi ad poeticā faciunt: et
 rōnales scientias: hii uero ad reales. Sunt aut &
 alii ingenio quidem ueloci: lingua uero sermo
 neq; tardiores et hii ad cōpositū sermonē: ora
 tionēq; rethoricā ualere uident. In utraq; uer o
 ui prompti: ad dialeticas disputatiōes preclare
 faciunt. qbus aut sermo erit uelocior: q ingeniū
 id est lingua qdem sunt prompti: īgenio tardo
 ad neutrum genus ualent orōnis. Amplius: in
 quibusdam memorie uis multa uiget: et hii ad
 cognitionē historiarū ualeat: et ad cōprehēdēda
 legū uolumīa. in quo scire nos oportet: mēoriā
 preter ingeniū ualere non multū. Ingeniū uero
 sine memoria ppe nichil: quantū quidē ad disci
 plinas attinet: ad agibilia uero contra. ppterea
 q mandari scriptis uice memorie acta res agē
 daq; possit. De doctrinis aut non uidemur scire:
 quod non memoriter scimus: aut non facile re
 minisci possumus. Sunt preterea qbus uis ē aīe
 a sensibilibus et materialibus rebus abstracta: et

lingua q
in ingenio ab
inueniēda
facile iueniūt
quo suū ppositū inferāt
quedā uero tarda sunt
ad iueniendū
uerū solida ad di
iudicandū
et priores illi quidē
qbus est īgeniū
ad opponendū
aptiores sunt
posteriores uero
ad respondendū
Item illi ad poeticā faciunt
et rōnales scientias
hii uero ad reales
Sunt aut &
alii ingenio quidem ueloci
lingua uero sermo
neq; tardiores
et hii ad cōpositū sermonē
orationēq; rethoricā ualere uident
In utraq; uer o
ui prompti
ad dialeticas disputatiōes preclare
faciunt
qbus aut sermo erit uelocior
q ingeniū
id est lingua qdem sunt prompti
īgenio tardo
ad neutrum genus ualent orōnis
Amplius: in
quibusdam memorie uis multa uiget
et hii ad
cognitionē historiarū ualeat
et ad cōprehēdēda
legū uolumīa
in quo scire nos oportet
mēoriā preter ingeniū
ualere non multū
Ingeniū uero
sine memoria ppe nichil
quantū quidē ad disci
plinas attinet
ad agibilia uero contra
ppterea q
mandari scriptis uice memorie acta res agē
daq; possit
De doctrinis aut non uidemur scire
quod non memoriter scimus
aut non facile re
minisci possumus
Sunt preterea qbus uis ē aīe
a sensibilibus et materialibus rebus abstracta
et

Ampla
Ampla

persona et
rationalis
tunc inuenit
na

passim imorandū: sed optimis, qua rōne & Phi
lippus rex macedonū Irās ab Aristotile discere
Alexandrum uoluit. et ueteres romani liberos
suos scōle mancipantes: in Virgilio primū eru
diri curabant. optiā utiq; rōne: nā quod teneris
mētibus insitū est: alte radices mittit: nec facile
postea diuelli ulla ui pōt. Ergo si melioribus in
inicio assueuerint: illos habebūt p̄cipuos et ue
luti ducibus semp utent̄. Sin uero errores ullos
imbiberint: hiis duplici tempore opus erit. Pri
mum: ut errores excutiāt: ac deinde: ut p̄cepta
condiscat. Quamobrem Thimotheus musicus
suo tēpore illustris: qui ob implicitas ī cithara
cordas: et nouorū modorū inuentionē sperta
iussus est exulare. A discipulis quidē qui nihil
apud alios p̄fecissent: certā paciscebat̄ mercedē:
ab aliis uero qui ex aliis q̄ppia didicerāt: duplā
exigebat. In discēdo aut̄ solet esse plerisq; impē
dimento id quod magno adiumento esse debu
erat: multa uidelicet cupiditas discendi. quo fit
ut dum oīa pariter cōplecti uolūt: nichil tenere
ualeant: ut enī superfluous cibus non nutrit: sed
stomachū quidē fastidio afficit: reliquum uero
corpus aggrauat atq; infirmitat: ita multa rerum
copia simul ingesta mēorie et facile in presenti

Et p̄cipuos infestis
p̄ ratione feruēdo
dumēq; III

ex nō significat
nem illatam

Ad dicitur q̄ dicitur
p̄ dicitur q̄ dicitur

Handwritten notes on the right margin, including a circled symbol and various fragments of text.

discipline; ita quidē per multos uersari cōuenit:
ut meliores semper precipuos habeamus. Nec
uero oībus labor suscipiendus est: sed unicūq; p
modo rōneq; ingenii sui. Est. n. (ut sic dixerim)
in quibusdā ingenii acies plūbea: in quibusdā uero
ferrea. Quibus est plūbea, siquidē et obtusa est:
parā ad disciplinas ualēt. Quibus uero est īgenii
acies ferrea: acuta quidē et mollis: et que facile
retūdi possit: hii inter studendū crebris īterpel
latiōibus indigēt: q; nisi primo impetu penetrēt
quo uolunt: q;to hinc magis intēderint: magis
hebescūt. Qui uero ferreū sortiti sunt ingenium:
siquidē & acutū: hii nichil impuiū ē: nisi ex eo
prūpere uelint: ubi frangi necesse est. Sin uero
obtusum: assiduo tñ studio difficultates omēs
euincūt. itaq; siquod nō intellexerit: nō ptinus
respuant: quod superborū est. aut quod pusilli
animis desperēt: magis aut intentōe pseuerēt.
sed et id quod per plurimū uerū est: acutiores in
genio minus ualere mēoria: et qui celeriter ca
piunt: retinet minus. Ad saluandā igit cōfirmā
dāq; mēoriā maxie affinis est illa Catonis ratio
qua uti se dicebat: ut qdqd die egerat: uiderat:
legerat: uesperī cōmemoraret: tanq; a se diurni
negocii rōnem exigens: qui non modo negotii:

191
ratione p adu ofignat docet
di ueritate in genio qd
iudicabit

Primum a.s.
filiis

99
Coniuncta dicitur p
di ueritate

10
1
f
t
f
e
c
c
e
c
1
c
1
1

m mo
moleto
moleto

molestum

sed & otii quoque uolebat reddenda esse rationem. Ita
 igitur & nos omnia quae si possumus remitti curabimus.
 si minus: ea saltem quae precipua nobis delegimus
 tenacius complectemur. perierit autem & de coenaculis
 studiis una cum sodalibus crebro conferre. Acuit
 enim ingenium disputatio: lingua erudit: memoriaque
 confirmat: ac non modo disputando discimus: sed et
 quae sic discimus: melius scimus: aptius elogmur:
 et firmiter recordamur. sed & alios quoque docen-
 do: quae discimus: non parum & ipsi iuuabimur. Op-
 timum namque proficiendi genus est docere quod di-
 diceris. Vix euenit omnibus fere discipulis: ut siquid
 ab initio bene profecerint: protinus magna sese de
 disciplinis consecutos arbitrentur: et iam quidem ut
 docti disputent: sententiasque suas obnixae tueri ue-
 lint. quod eis plurimum officit. Primus. n. ad dis-
 ciplinas gradus est: posse dubitare: nec est discipulis
 tam quicquam inimicum: quam ut nimis de propria eruditioe
 presumant: aut de ingenio sibi confidant. sic enim
 ipsi se fallunt: in qua re minime necesse est. Ne-
 minem autem facilius est fallere: quam seipsum: neminem
 maiore damno decipimus. fit autem id ideo: quoniam non
 dum diuerticula: et amfractus: et precipicia: quae
 in scientiis latitant: inexpertis liquet. quibus euenit:
 ut aut de libris. pleraque male corrigant: quae per

scilicet
atque sunt ratione et
de memoria et
de aliis ad iudicium de
in memoria

alium documentum ad
seu doctos / pupillam

quid maxime est ratio
unde sibi quod dicitur deo
de tot

quod dicitur de
quod dicitur de
magis tollit aliter
in iudicio

postquam
quod

rationem

nam
quod

in mo
molestum
molestum

se nequeunt intelligere: aut imperitiā scriptorum
negligentiā ue culpates multa spē pretereunt
nō intellecta uerū eas opiniones: studiū et per
leueratiā excuciet. fient aut comode oia: si rite
tempora dispesabunt: si singulis diebus statutas
horas lris dabimus: neq; negotio ullo distrahe-
mur: quo minus aliqd legamus. Nā si Alexāder
in castris lectitare plurim solebat. Si cesar etiam
cū exercitu pficiscēs libros scribebat: et Augus-
tus Mutinensi bello rem tantā adortus: sp tñ in
castris legere aut scribere: & quotidie declami-
tare cōsueuerat: qd poterit urbāo otio iteruēre
quod nos diu a lray studiis auocet, utile aut ē:
uel cuiuslibet minimi tēporis iacturā p magna
reputemus: et ita tēporis: quē admōm uite ac
salutis rōnem habeamus: ut nichil inutiliter no-
bis debeat. ueluti si inertes horas: et que apud
ceteros otiose sunt: aut studiis leuioribus dabi-
mus: aut lectiōe iocunda trāfigemus. Bone enim
rōnis est: ea quoq; bona colligere: que solēt ne-
gligere ceteri ut si qs super cibū legat: & somnū
quidē inter libros expectet: aut certe per libros
fugiat. Quamq; philosophi obesse uisui lumini-
busq; cōtendāt quod uey est: si modo id preter
modū: id est. aut itentiōe nimia: aut sup multā

9°
viri uere ponit doctor opo-
cicioy v d q l g d i e k i t
qua t h u b r u //

19°
adducit doctor p me
omni confirmacione //

Queda uia ha documeta
supra dicit ad huc p auk

exercitatus uti facile ad militiam possent, nam deliciae
quodammodo aios hominum: corporaque dissoluunt, labor uero con-
firmat et indurat. itaque non nisi indurati laboribus
durare laboribus possunt, qui autem ita consueverunt, et aio &
corpe utentur facile: cum opus erit ad pericula: & diffi-
cultate omnes subeundas. Quo in genere neque ex uete-
ribus neque ex nostris ullum exemplum illustrius proponere
tibi ualeo: quam parentem tuum. Libenter, nam ut uides ima-
gines tuorum maiorum tibi propono: eosque crebro stu-
dio ad memoriam reuocare: quoniam et est in illis quid
magnifice sequi ualeas: et domesticis exemplis
solent homines magis excitari. Nam ut gloriosum est
suos benefacundo uincere: ita turpe iudicari solet,
ab his quorum uirtutem honori nobis ducimus:
uita et moribus degenerare. Sed redeo ad paren-
tem tuum: cui cum innumere laudes tribui possunt: ipse
tamen de se nulla re magis quam laborum patientia gloriari
solet. Est enim id quod uidemus: ita ad labores
impiger: et in periculis audax: ut nec mole corporis
ferre se ullam: aut esse mortalem genitum arbitrari ui-
deat. Ex contemptu namque laborum: mortis quoque
inascitur contemptus: et crescit audacia: qua ita ille
intrepide quoque difficilia aggreditur: ut nichil
metuere credendus sit: preter id unum forsitan: ne
seni mori sibi contingat: quod optima ratione sentire

191
Causa patris exprobrat
uauis //

et aliquid

simulacrum

et aliquid

benignitatem capiat
lus ab subiecto opere
laudato //

et aliquid

et aliquid

no

et aliquid

et aliquid

statua illi pretextata ex senatus consulto posita
 est: ut et ceteri exēplo accēderent: et auctoritas
 preclari ī ea etate operis sui honos haberet. sed
 et tu quoq; nisi tuas tibi laudes inuiderimus;
 utroq; illoꝝ minor ut eras natu: apud Brisciam
 nuper cū esses in exercitu germanoꝝ: progredi
 ausus es; in hostes armatus: q̄tum ceteroꝝ ne
 mo militū offerre se sustinuit. Quoquidē facto
 nescio q̄bus magis: an hostibus admirationi: an
 uero amicis rubori fueris. Ita igit̄ a primis annis
 istituēdi sunt pueri: ut et audere magna possint
 & difficilia tollerare. Quid. n. ē illud de lacede
 monioꝝ pueris. Nā hos qdē de cura educatōis
 eoꝝ plurim apud ueteres cōmēdāus. quos spūs
 gignere mos ille debuit; quibus cōsuetū erat; in
 cōcertatiōe equaliū; patiētia tantā prestare: ut
 ui deiecti: ac casu interluctandū collapsi; necari
 se potius exanimariq; paterent̄: q̄ uictos fateri
 se uellēt. Quid. n. mir. Nā et ad arā uerberibus
 sic accipi solebant: ut multus sp̄e corpe sanguis
 flueret. plerūq; spūs exalarēt. nemo tñ aut excla
 mauit unq;: aut uix minimū signū doloris edidit.
 Ita domi formata iuuetus: ea demū militie opa
 gerebat: q̄bus uetustas oīs memori plena ē. Nā
 qd̄ audire eos: aut a duce: aut a pluribus poterāt

190
 blazium laudat p auly
 ad tu sig ad lucos ad
 cum pax of ten

191
 p. 191
 p. 192
 p. 193

p. 194
 p. 195
 p. 196
 p. 197
 p. 198
 p. 199
 p. 200

p. 201
 p. 202
 p. 203
 p. 204
 p. 205
 p. 206
 p. 207
 p. 208
 p. 209
 p. 210

De uita huius
 seculi no est
 curanda

199

p. 199
 p. 200
 p. 201

p. 202
 p. 203
 p. 204
 p. 205
 p. 206
 p. 207
 p. 208
 p. 209
 p. 210

Monitionibus
c. ga. filius confirmat
pan. ex. lud. l. m. t. a. n.

Libertate non parum
me. p. n. e. u. r. p. t. o. n. e. r.
d. t. e. r. e. r. e. f. e. r. e. d. i. a. n. n. a.

Ex quibus non parum
eos. p. n. o. v. a. l. i. t. e. r. a. n. a.
q. u. o. d. r. e. b. u. s. d. e. b. e. t. i. c. e. r. e. t. i. p. a. r. t. e. s. a. r. m. o. r. u. m. d. e. b. e. t. i. p. a. r. t. e. s.

^{filij laccedaemoniorum.}
^{inui ad pugna}
^{monitionibus}
cū in hostes pgressuri per blādicias monirent a
^{monitionibus}
matribus: ut aut uiui arma referret: aut mortui
^{inui ad pugna}
in armis referrent. qm tradere arma hosti: aut
^{inui ad pugna}
abiicere fugientes peius morte iudicabāt. Igit
^{inui ad pugna}
illi ut partes corporis et curabāt eas: & tuebant:
^{inui ad pugna}
nec mirū si se uiui in armis crebro spectādos ex
^{inui ad pugna}
hibebāt: q etiā mortuis fore ea sibi decori relata
^{inui ad pugna}
existimarēt. Prestat aut cōsuetudo usq; defe
^{inui ad pugna}
rēdi: ut armis eque ut mēbris aut uestibus utāt.
^{inui ad pugna}
nec uideat eis corpi onus adiunctū. nam nisi ita
^{inui ad pugna}
fuisent romane legiones lōga assiduāq; exercita
^{inui ad pugna}
tione īstitute ab exercitādo. n. exercitus dictus
^{inui ad pugna}
est: quo nā pacto potuissent. cū in agmen pcede
^{inui ad pugna}
re: ac plerūq; citatū arma primū deferre: uallū
^{inui ad pugna}
insup et si cuius rei ad quotidianū agerēt usum.
^{inui ad pugna}
ac super hec una spe quindecim aut eo amplius
^{inui ad pugna}
dierum cibos onus iumēto difficile. Qui ergo
^{inui ad pugna}
erūt aut armoz: aut lraz studiis dādi qnquidē
^{inui ad pugna}
hee sunt liberalissime artū: maxieq; principales
^{inui ad pugna}
ppterea q & maxie principes deceāt. simul ac
^{inui ad pugna}
mēbris uti licebit p etate armis assuescere debe
^{inui ad pugna}
būt: discēdisq; primis lris tradēdi erūt cū primū
^{inui ad pugna}
poterūt uerba formare. Iamq; abinde rez illaz
^{inui ad pugna}
ac studioz que sunt per uitā acturi: debēt que
^{inui ad pugna}
dam quasi libamēta gustare: talibusq; exercere

or. p. e. b. i. t. o.

Quo f. u. s. m. g.

rudimētis: sed et hec utraq; ipsa facile seq̄ iuicē
 poterūt: ut certas horas ad exercitiū corpis ha-
 beāt: & itē certas horas līario ludo deputet: ac
 nō modo pueros: sed et uiros decet hoc facere.
 quod et Theodosiū facere solitū phibēt: ut die
 qdē aut exerceret in armis: aut de subditoꝝ ne-
 gotiis iure dīcedo decerneret: nocte uero libris
 ad lucerna incuberet: ac de līarū qdē studiis su-
 pra satis quod uisum sit: dixiū. reliq̄ p̄seq̄mur.
 Ea igit exercitia suscipiēda erūt: que bonā uali-
 tudinē saluet: & robustiora mēbra reddāt. ī quo
 erit uniuscuiusq; naturalis dispositio diligēter
 attendēda. Nā q̄ sunt hitudine corpis molli atq;
 būida: fortioribus exercitiis siccādi indurādiq;
 erūt: ceteri leuius. et q̄bus facilis ē sanguis inflā-
 mari: eos ardēte sole) acq̄escere cōuenit. sed eta-
 tis quoq; habenda erit ratio: et usq; in tempus
 pūbertatis leuioribus oneribus subiiciantur: ne
 uel etatis neruus frangatur: uel impediatur cor-
 poris augmentum. post pūbertatē uero graui-
 oribus laboribus edomandi erūt: et impuberes
 quidem magis ad itellectum decet erudire: hos
 uero ad amores. Item illos ad disciplinā curare:
 hos magis ad robur: et ualitudinem corporis.
 Quantum autem sit momentum in exercendis

qualit̄ iudicā studia
 ad quā possunt apuicis
 hēdīr p̄uēg //

Q

de pūbas p̄uēg p̄uēg
 p̄uēg optimū p̄uēg
 p̄uēg //

quā mōdi p̄uēg
 aliud p̄uēg
 p̄uēg p̄uēg p̄uēg
 p̄uēg //

P
 p̄uēg p̄uēg
 p̄uēg p̄uēg //

malis
 uois

no modo
 p̄uēg

quod et
 p̄uēg

ad lucerna
 p̄uēg

lanitudo

attēdēda

quo p̄uēg
 p̄uēg

fama p̄uēg

ad uisum

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

p̄uēg

epugna dicitur s. non tuos

*137
ratione ad quodam signum
paris //*

manipuli. Aliter cum duello confligitur. Nam
pleriq; in acie fortissime nisi sunt dimicare: qui
cum essent ad singulare certamē prouocati ani-
mo uiribusq; torpuerut. Quanq; hoc genus dis-
cipline quod per otium queritur; longe impar
est ei: quod inter bellorum tumultus; per indi-
gentiam rerum omnium: uerosq; terrores disci-
tur. itaq; monebat Flaccus: angustā amici pau-
perie pati robustus puer; acri militia condiscat:
et parthos feroces uexet eques metuendus est
hasta: uitamq; sub diuo: et trepidis agat in re-
bus. Sic enim ad illa maiora peruenitur: que fu-
tueros bellorum duces et usu & ratione cōsequi
oportet: ut quibus artibus ducendus sit exerci-
tus; quibus locis castra statuenda: quo ordine
locande acies: qua quis ratione hostium perue-
nire consilia possit. ac more belli insidias illi po-
nere: et ab hiis politas cauere hostiles exercitus
& milites distrabere. tuos autem metu beniuo-
lentiāq; continere. nec militarem unq; remittere
disciplinā. ut enim uirtus militum ducibus lau-
dem parere solet: ita et illorum peccatum culpe
plerumq; ascribitur ducis. Nam eque uero ex
benefactis gloria: atq; ex peccatis ignominia
nascitur. ipse quoq; quecunq; tempus habet pre

animositate

1. bene uirtuti

1. bene disciplina

1. uero uirtuti

1. uero

1. uero uirtuti

1. uero uirtuti

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

1. uero

*138
1. uero uirtuti
in delictis uirtutibus //*

*139
1. uero uirtuti
bene de iustitias in pe-
ccatis bellorum exercitiis //*

^{deliberata} deliberata exequi: nec ut in re noua, aut subita
^{no de voss} tumultuari. neq; enī militū animi stare possunt:
^{offere} cum ducis consilium labat. ^{animo} Milites uero ipsos
^{adhibere} oportet. Nam quidem fortes existere: bellādiq;
^{adhibere} artibus instructos esse: tum habere militum ar-
^{adhibere} morum quod satis est: alimētorum uero nō nisi
^{adhibere} quod necessitati suppetat. ^{adhibere} Que igitur sint ducis
^{adhibere} que militis partes: quod equitis: quodue pedi-
^{adhibere} tis sit officium: usus atq; experientia docebit.
^{adhibere} que profecto ex re ipsa late refert: quam melius
^{adhibere} cognoscere liceat: quā et uoce ipsa percipi: aut
^{adhibere} ullis tradi litteris possint: tam et si extent de re
^{adhibere} militari libri a magnis uiris editi: q ne tibi utiq;
^{adhibere} erunt negligēdi. sed & machinarum quoq; uim:
^{adhibere} usumq; nosse ducem oportet: cuius rei solertissi-
^{adhibere} mum parentē tuum uideo: quo nescio an quisq;
^{adhibere} studio maiore quesierit: aut eius generis plura
^{adhibere} parauerit. Postremo ab hiis rebus nō aliena na-
^{adhibere} tandi quoq; peritia adolescentibus adhibenda ē:
^{adhibere} In qua & augustus cesar nepotes suos (nā filios
^{adhibere} quidem nullos suscepit) ita erudiri studuit: ut
^{adhibere} et ipse plerumq; doceret. nam et a magnis pe-
^{adhibere} riculis liberare homines solet: et ad nauales
^{adhibere} pugnas: transmissionesq; fluminum audatiores
^{adhibere} reddit. et in hoc toto genere: que ad militaria

p
 magis militib; necesse
 est memorat tam
 Anjim multu pabre

p
 Ad alia signa cognosca
 milicia na omi facin
 9 11

p
 Benigne ad mptat a N
 quo formidans suos
 maxime mēda de

facienda ad di

ca

pertinent exercitia habes (quos imiteris) germa-
nos tuos maiores. Franciscum & Iacobum mag-
nanimos uiros: et in armis late cognitos: om-
niq; prudētia ac moderatione insignes: quos te
debet semper ut facis) omni fide ac pietate co-
lere: et ita illos probe imitari: ut minoribus et
exemplo uirtutis: et presidio adesse ualeas. Op-
time quidem generis humani societas cōstabit:
si sancta sint iura sanguinis: et erga superiores
quidem reuerentia. Ad inferiores uero huma-
nitas: cum paribus autem moderatio facilitasq;
seruabitur. Verum quoniam in opere non sem-
per uersari possumus: sed oportet interdū laxa-
menti aliquid indulgeri: huic ipsi generi modū
rationemq; perscribamus. Primum namq; pre-
ceptum est: idq; potissimū: ut nequis ludus aut
noxius suscipiatur: nec nisi quantum aut acuat
industriam: aut corporis uires exerceat. Nam
quod Scipio et Lelius et interdum Sceuola qui
fuit Lelii gener soliti sunt: dum animi remissio-
uacaret in litoribus maris: aut alueis fluminum
calculos: coculasq; lectitare. fiebat in hiis pror-
sus necessitate quadam. Nam non nisi fructus
magnis laboribus: aut cum essent etate iam pro-
uecta: ad hec ipsa ueniebant: sed laudabilior in

97
pud debet milias seruire
epid pacis esse dignum qd

98
Exemplo patris
miseri dona patris
ratione

hoc genere forsitan idem Scevola: qui optime
 pila lusisse dicitur. ^{scilicet forensibus negotiis}
 et interpretandi ciuibus iuris labore fatigatus
 ad hoc potissimum ocium recreandarum uirium
 causa: confirmandorumq; lateru sese conferebat.
 Erit eiusdem generis uenationis: aucupii pesca-
 tionuq; cura: que et delectatione plurima affici-
 unt animu: et uim membrorum motu laboreq;
 confirmant. leuiter aut serum studio fallente la-
 borem: ut inquit Oratius. Nam hec nisi tanta
 uoluptate condirentur: quis est: qui sponte sub-
 ire tantum laborem uellet: aut perferre ulla ui-
 posset. Quanq; hoc ipsum Licurgi legibus studi-
 um erat: non otium adolescentiu: aut si forsitan
 hec grauiora uidebuntur: q; ut de studio fessos
 leuare possint: aut prorsus licebit acquiescere:
 aut leuiter adequitare: aut deambulare leuiter.
 Licebit etiam iocis inuicem: aut saltibus uti mo-
 destis: qui lacedemonioru per otium mos erat.
 Qua; autem ferat ea res salutem: in uita Licurgi
 perscriptum est: sed ne erit quide; indecens can-
 tu fidibusq; laxare animum. qua de re superius
 est nobis habita mentio. Nam et Pithagoreoru
 mos erat hic: et fuit quodam heroibus celebre:
 ut Achille; Homerus inducit a pugna redeunte

f. uenationis
f. quibus
f. pila
f. forensibus negotiis
f. interpretandi
f. ciuibus iuris
f. labore fatigatus
f. ad hoc potissimum ocium
f. recreandarum uirium
f. causa: confirmandorumq;
f. lateru sese conferebat.
f. Erit eiusdem generis
f. uenationis: aucupii pesca-
f. tionuq; cura: que et delectatione
f. plurima afficiunt animu:
f. et uim membrorum motu laboreq;
f. confirmant.
f. leuiter aut serum studio fallente la-
f. borem: ut inquit Oratius.
f. Nam hec nisi tanta
f. uoluptate condirentur: quis est:
f. qui sponte subire tantum laborem
f. uellet: aut perferre ulla ui-
f. posset.
f. Quanq; hoc ipsum Licurgi legibus studi-
f. um erat: non otium adolescentiu:
f. aut si forsitan hec grauiora
f. uidebuntur: q; ut de studio fessos
f. leuare possint: aut prorsus licebit
f. acquiescere: aut leuiter adequitare:
f. aut deambulare leuiter.
f. Licebit etiam iocis inuicem: aut
f. saltibus uti modestis: qui
f. lacedemonioru per otium mos erat.
f. Qua; autem ferat ea res salutem:
f. in uita Licurgi perscriptum est:
f. sed ne erit quide; indecens can-
f. tu fidibusq; laxare animum.
f. qua de re superius est nobis
f. habita mentio. Nam et Pithagoreoru
f. mos erat hic: et fuit quodam
f. heroibus celebre: ut Achille;
f. Homerus inducit a pugna redeunte

*Alia exercitia e poro qd
 iumentis p. uenatio pu-
 dus ad iungit //*
reces quibus accipit.
reces quibus accipit alia
multo
videtur consumit accipit
licurgi //
Alia; uim recreationes
exteriori iugis p. uenatio //
Alia; uim recreationes
exteriori iugis p. uenatio //
Alia; uim recreationes
exteriori iugis p. uenatio //

in hac re solitum ac quiescere: non quidem ama-
torias cantiones: sed uirorum fortium laudes
modulantem. Ita ergo per otium poterimus
& ipsi facere: aut aliis facientibus indicare: et
eos modos amplecti: qui conuenientiores nobis
temporibusque uidebuntur. Nam siculi quidem
modi ad remissionem animi magis faciunt et qui-
etem. Gallici uero contra ad exercitationem et
motum: Italici autem inter hos medium tenent.
Et item que pulsu et cantu fit melodia decetior
est: quod uero spiritu atque ore minus uidetur
ingenuis conuenire. Sed et ad sonos saltare: et
muliebres ducere coreas: indigne uiro uolupta-
tes uideri possunt. tamen si sit in hiis rebus fru-
ctus aliquis: quonia et corpus exercet: et multa
membris dexteritatem adiiciunt: si non lasciuos
iuuenes redderet: eorumque bonos mores nimia
uanitate corruperent. Non ita tabule ludus: qui
pugne speciem praefert hostilibus certaminis: quem
Palamides troiano bello (ut uetustissimi aucto-
res tradunt) adinuenit: ut uel hoc negotio milites
occupatos teneret: otiosumque auerteret a sediti-
onibus exercitum. Aleae uero lusus cupiditatem
habet minime liberalem: aut indecentem uiro
mollicie. nam qui lucri causa id faciunt: maioris

P/
De uerbis in fine dicitur
tionem a hinc modis re-
aciones uerborum
in sebo

que sit s.

97
Duos modos ludendi
ad dicitur paulo quod
pugnare tam dicitur ad u-
uacionem animi
deo da quod

f. voluptas

Q. emperer. s.
delectationi. s. temporis
tertia refectio*n*i ac uocatio*n*i: reliquū liberalibus
studiis darent. quorum ego neq; damnare rati-
onem satis audeo: neq; probare penitus possum
Id autem affirmare possum et audeo: eo minus
elabi nobis etatis atq; hoc nos diutius uiuere:
quos plus temporis bonis studiis mancipamus.
Illud uero de corporis cultu: nec postremum at-
tingamus: ut sit deces: neq; nimium acquisitus:
neq; prorsus neglectus: si cum rei loco tēporiq;
tum maxime persone conueniat. Neq; sedere in
litteratoria scola coronatum: aut sordida ueste
conuenit: aut in certamen armorum fluxa toga
manu lentumue prodire. nec uero principis filiū
eque cum plebeio uili sordidag; uti tunica aut
trita clamide se prebere spectandū. Nimia aut
cultus uenustatisq; cura muliebre*m* animum de-
signat. et multe uanitatis argumentum est. In-
dulgentia sunt tamen adolescentibus quedam:
neq; omnia eorum peccata seuera sunt enim ad-
uersione puniēda. nisi enim ex parte aliqua iu-
uentutē expleuerint: etatis illius uicia conferēt
in senectutem. Hec ego ad te Vbertine scripsi:
ut sum in*icio* pollicitus: non tam ut commone-
facerem; quid fieri a te oporteret: q; ut te ipsum
ostenderem tibi: qui si naturam sequeris ducem.

Q.
de corporis ornatu dat
documenta paulg //

Q.
in uenustatis cultu dat
nos paulg //

Q.
ad uenustatis sermones tuos
diuigi benignitate ad cop
ta do //

Paulg *hincipit*

in fine...

...nichil monitoris opus habes ad summas virtutes
optinenda. nisi enim a te ipso desinas: praedicas
de te omnia polliceri indoles tua videbitur. I. ar.
des aut ille dicit tibi tribuere tui vultus: ita a me
velim accipias: ut magis illas calcas ad bene fact
erdu existimes: bene factorum premium esse.
Adhuc igitur summas virtutes te coment: ut cum
te praesens utitur: qui tuis ta generosa adolescentis
tuis primordis digne respondeat: ne aut tu na
tute ministeris male dicit: aut illa in te ta egre
gra indoles mentis videbitur. neque ego: si quid
mea causa cageris: aut fallus de te dices: aut im
tus praedicator extiterim. Si prope nesci: gesserit
habebis quidem ab omnibus praesentem laudem
A me vero et futuris illi quos noster parum odia
critas eripit: et tuis commendabere. Si minus
unus erit: qui tuis plane dicit: id quod palam ta
ter: nichil tibi tui cepulum videbitur. **TEYOO**

[Faint handwritten notes]

1000 / 3 / 1000000 / 1000000
1000 / 1000000